

Syyhy

Syyhyn (Scabies) aiheuttaa syyhypunkki. Punkit ovat hyvin pieniä ja elävät ihoon kaivamissaan käytävissä. Syyhypunkki on ainoastaan ihmisen loinen. Kutina ja näppylöinti johtuvat ihon herkistymisestä punkeille ja niiden eritteille. Syyhy on edelleen yleinen.

Oireet

Tavallisin syyhyn oire on kutina, mikä on hankalinta iltaisin ja öisin. Iholla on pieniä tai isompia näppyjä sekä raapimisrikkoumia. Eniten oireilevat yleensä sormet ja ranteet, kyynärtaipeet ja kainalot, vatsan alue, pakaraseutu sekä jalkaterät. Pieniä vesikelloja ja märkänäppyjä on melko usein. Ohuita 5 mm:n pituisia kiemurtelevia punkin käytäviä löytyy useimmiten ranteissa ja sormihankaimissa. Koko ihon kattava karstasyyhy voi kehittyä vanhuksille sekä immuunipuutteisille henkilöille. Pikkulapsilla ja vanhuksilla syyhy voi levitä myös päänahkaan.

Leviäminen

Syyhypunkki tarttuu tiiviissä ihokosketuksessa ihmisestä toiseen. Tartuntoja saadaan seksin yhteydessä ja perhepiirissä. Ryhmissä, kuten lapsilla päivähoitossa tai vanhuksilla laitoshoidossa, syyhy leviää helpommin. Syyhyepidemiaa esiintyy hoitolaitoksissa, jolloin sekä hoitohenkilökunta että omaiset voivat saada tartuntoja. Lyhytkestoinen kontakti, kuten kätelemine ei yleensä johda tartuntaan. Syyhypunkki ei elä ihmiskehon ulkopuolella vuorokautta enempää ja leviää siksi hyvin harvoin vuodevaatteiden välityksellä.

Itämisaika

Syyhypunkkitartunnan jälkeen on 2 – 4 viikon oireeton jakso. Sen jälkipuoliskolla tartunta voi jo siirtyä henkilöstä toiseen. Uusintatartunnassa oireeton jakso on lyhyempi.

Diagnoosi

Varma diagnoosi vaatii syyhykäytävien toteamisen. Lääkäri tai hoitaja voi löytää syyhy-punkin käytävän päästä kaivamalla sen nuppineulalla mikroskopoitavaksi.

Hoito

Hoito on syyhypunkkiin kohdistuva lääkitys, käytössä olleiden vaatteiden vaihto sekä tartuttajan ja mahdollisten tartunnansaaneiden hoito. Toistolääkitys viikon päästä on välttämätön hoidon tehon varmistamiseksi. Kaikki perheen jäsenet hoidetaan samanaikaisesti, oireilevat kahdesti ja kutisemattomat kerran.

Syyhylääkitys

Syyhylääkkeet ovat ilman reseptiä saatava permetriinivoide (Nix®) ja reseptillä saatava ivermektiinitabletti (Stromectol®).

Nix® -voide (permetriini; 30 g putkilo)

Voide levitetään puhtaalle ja kuivalle iholle varpaankärjistä leuankärkeen, niskaan ja korvien seutuun, pikkulapsilla ja vanhuksilla myös hius-pohjaan ja kasvoihin. Erityisen huolellisesti voidetta on levitettävä varpaiden- ja sormienväleihin, kynsireunuksiin, napaan, kainaloihin sekä nivusiin ja ulkoisiin sukuelimiin. Vaikutusaika on aikuisilla 8 – 15 tuntia ja pikkulapsilla 6 – 8 tuntia.

Keskimääräiset yhteen hoitoon tarvittavat voidemäärät ilmenevät pakkauksen ohjeista. Imeväisille lääkäri määrää käsittelyajan.

Hoidon lopuksi iho pestään vedellä ja saippualla. Jos käsien ja alapään pesu on välttämätöntä hoidon aikana, voidetta levitetään heti uudelleen näille alueille.

Nix® -hoito toistetaan viikon kuluttua. Oireeton perheenjäsen tai muu kontaktihenkilö hoidetaan kertaalleen.

Stromectol® -tabletit (ivermektiini 3 mg tbl)

Syyhy voidaan hoitaa myös Stromectol tableteilla. Stromectolilla on määräaikainen erityislupa, joten sitä voidaan määrätä potilaalle reseptillä. Ivermektiini-annos on 0,2 mg/ kg. 60-kiloiselle annos on 12 mg eli 4 tablettia kerta-annoksena., mikä on tavallinen aikuisen annos. Stromectolia voidaan käyttää myös yli 5-vuotiaalle/ yli 15 kg painavalle lapselle. 15 kg painavan lapsen annos on 3 mg eli yksi Stromectol tabletti. Tablettihoito uusitaan viikon kuluttua. Toistaiseksi sisäistä lääkitystä ei suositella raskaana olevalle tai imettävälle.

Muu hoito

Ensimmäisen syyhylääkityksen jälkeen syyhyihottumaa hoidetaan voiteella, jossa on kortisonia ja antibakteerista ainetta (esim. Sibicort®). Voidetta levitetään kahdesti päivässä niin kauan kuin ihottumaa on jäljellä. Kutinaa lievitetään tarvittaessa reseptillä saatavalla tabletilääkityksellä (Atarax®).

Vaatteiden käsittely

Ensimmäisen syyhylääkekäsittelyn yhteydessä käytössä olleet vaatteet, pyyhkeet ja vuodevaatteet pannaan tavalliseen konepesuun. Jos vaate ei kestä tavallista vesipesua, se laitetaan muovi-pussissa pakastimeen vuorokaudeksi. Patja ja makuuhuone imuroidaan normaalisti. Jos Nix® -voide on iholla yön yli lakanoiden vaihto ja siivous tehdään aamulla hoitovoiteen pois pesemisen jälkeen. Käyttäkää tällöin muovisia suojäkäsineitä. Toisen lääkehoidon yhteydessä vaatetus vaihdetaan kuten ensimmäisellä kerralla.

Jälkioireilu

Syyhytartunnan aiheuttama kutina ja iho-oireilu kestää usein 2 – 3 viikkoa. Se johtuu ihon tulehdusreaktiosta eikä tarkoita syyhypunkkihoidon epäonnistumista. Omin päin ei pidä käyttää Nix® -voidetta kahta kertaa enempää, koska voide saattaa myös ärsyttää ihoa. Sekä Nix -voide että Stromectol- tabletit ovat yleensä hyvin siedettyjä. Voidehoito saattaa joskus epäonnistua eri syistä. Epäselvissä tapauksissa on mentävä uudelleen lääkäriin.

Yhteystiedot

Satakunnan sairaanhoidopiiri
www.satshp.fi
Puhelin 02 627 71